

אחת הפצנות הונראות ביותר שראיתי אי פעם על בד הקולנוע נחרתה בזכרוני עוד מימי ילדותי. היא הופיעה בסרט פאציפטיסטי על מלחמת העולם הראשונה. איני זוכר איזה סרט זה היה. חילי פצוע שוכב בבוכן, בשדה קרב עזוב. הקרב כבר הלוא, והפצוע לבדו נשאר במקום, מבלי שיוכל לזוז. **אטיאט, ברמחה נוראה, שוקע החייל בי בוכן.** תחילה נעלמות רגליו, לאחר מכן בטנו וחזהו, עד שענינו הקרועות לרוחה נעלמות מתחת לפני הבוכן. שום זכר לאיש לא נותר.

המימסד הישראלי שוקע בבוכן. אטיאט, טובע גורו פו בשחיתות ובזוהמה. הוא לא פצוע. והוא לא הולך למות. להיפך, הוא מת בוסס בבוכן הזה בשימחה מטורפת, כאילו היו המים העי כורים ססיחיים ומייבשום. מימסד זה איננו מזמן כל זכר של חזון סוציאלי, כל

המימסד המוסמכים? הנה הועקו האשמות נגד אנשי צמרת בי מושמרה, על רקע פרשה הקשורה בראשי סיני דיקאט הפשע הבינלאומי. צריכים לחקור. בהחלט. מי ממנה את החוקרים וקובע להם את מיסגרת חקיי רתם? שריהמישטרה, כמובן. אלא מי? ומי יהיו החוקרים? מנכ"ל של משרד ממשלתי, ואיש צמרת המשטרה, ואיש מנגנון התביעה הכללית, שכל קיומה על המישטרה. הושמעה הפענה שיש בארץ פשע מאורגן, ויזוה קשור בקציני משטרה ובראשי מפקדות.

צריכים לבדוק. כמובן. מי יקבע את הבוכן? שריהמישטרים. ומיהו הבוכן? היועץ המשפטי לממשלה. יש שחיתות כפפורט? היא קשורה כמפי גרות? ררושה ועדת חקירה?

ממשלה אינה ממנה ועדת חקירה, כדי שתפסול את הממשלה עצמה. שר אינו ממנה ועדת חקירה, שתקום על השר ומשרדו. כל מי שטר קובע את חוקיו. את החוקים שעל פיהם פועלים משפטניו. אבסורד הוא לצפות ממשפטנים שיקומו על המישטר שהם פועלים בשמו ובהשראתו. **אנשים טובים, הגונים, ישרים, השייכים למימסד — בוודאי יתקוממו נגד תופעות של שחיתות והסתאבות.** אך לא יעלה כלי עד דעתם להתקומם נגד התנוונותו של המימסד עצמו — התנוונות שאין הם יכולים אף לראוי תה, כנגד זוויתראייתם.

אם כן, מהי שיטת החקיקה? הרי מוכרח להיות מכי שיר כלשהו שיעשה את המלאכה היסודית. שאין ועדות חקירה והבירור ובדיקה יכולות לעשותה? הנה, יש מבקר המדינה. הוא פועל כל ימות השנה. הוא חוקר. הוא בודק. הוא מפקח. הוא מסיק מסקנות. בוודאי, זה חשוב. זה יכול להביא אפילו תועלת כלשהי. פה ושם. אבל המבקר שייך למימסד הזה, כמו כל שאר חקיו ומוסדותיו. ורק אדם תמים מאוד יכוד לצפות שהמבקר ימתח ביקורת על עצם מהותו של המימסד, על מיכנהו החברתי והי מדיני, על המעמד השליט בו.

ועתה, ברוך השם, יש גם אומבודסמן. נציב תלונות הציבור. יש בפני מי להתלונן. שישו בני מעי. אלא מה? נקבע שהאומבודסמן אינו אלא אותו מבקר המדינה, אותו האדון בשינוי הסאלון. ומה שחל עניו כבעד תואר א', זה עניו כבעד תואר ב'. ויש, כמובן, הכנסת. היא האחראית לכל. היא הבוחרת בממשלה. היא ה מחוקקת את החוקים. ממילא, היא מהווה את הבסיס הפורמלי של המימסד. יכול להיות בכנסת מיעוט קטן שאינו שייך למימסד. העומד מחוץ לו. זה ישנו, ואני מרשה לעצמי לחשוב שזה חשוב. אבל הכנסת, בתור גוף, היא מבשיר מימי סדי. שהרי במישטר הדמוקרטי, אינו היה כי כנסת רוב המתנגד למימסד הקיים — היה הי מימסד הקיים נעלם. או שהכנסת היתה נעי רמת.

ה נותר? האם ישנו מוסד המסוגל למלא את תפקיד הנקי והטיהור? במישטר הדמוקרטי, יכול להיות מוסד כזה — העיי תונות. הלואי ויכולתי דומר שהעיתונות הישראית, לית בזה או בעיקרה, למלאה תפקיד זה. אבל אין זו אומה. ישנו מיעוט אנטי מימסדי בעיתונות, כשם שישנו

התחמד עווכמי

ארכימדס: בסיס שיהיה בחוץ

שריד של מוסר אישי וקיצוני. מעליו מתנוססת, כסיסמה מיפלצתית, קריאתו של העסקן הצרפתי פראנסואה גינו, מלפני 128 שנים: "התעשרו! התעשרו!" התעשרו — לא חשוב איך, לא חשוב על חשבון מי ומה!

התעשרו — ובמקום עשרת הדיברות המיושנים, אמצו על לבכם את הדיבר ה-11: "דאג שהכל יהיה בסדר מי בחינה פורמלית!" מותר לחמוס, לרמות, להעלים מס. לספסר, להבריח, לגנוב מקופת הציבור, לזייף קבלות, למסור הצהרות כזב. הכל בתנאי שזה יהיה בסדר מבחינה חוקית. שיהיה כסוי. שיהיו דוקומנטים. וכך גדל ומשגשג המעמד החדש — חבורה עדיזה של ביורוקראטים ופלוטוקראטים, מתי עשרי מלחמה וספסרייטום, פרוטקציונרים ו מעניקיה הפרוטקציה, ייבואניאמת וייצואני שקר, ספסרי מטבע במעטה של יצרנימוצרים, עסקני ציבור שהם חומסי הציבור, מפילים מי כל המינים והסוגים, אכזרי השבזי החוצאות ופרשי מכונות השרה, פקידים בכירים ידעיהם המעניקים מיליונים למיפעלים שהם יהיו מנהי ליהם מחר, קבצנים בנייקבצנים שהפכו מיליו נרסיאבות מיליונרים, הכדאיניקים שהפכו לפי מז המדינה.

במעמד, הזה, יש רק בושה אחת: בושתו של האיש הישר, המתקיים על עמלו הגופני והרוחני, שאינו מרמה איש ואינו חומס איש. הוא הלא יוצלח. עליו יצביעו באצבע. אשתו ממררת את חייו, ובניו משתדלים להסתיר את חרפתם. אם אינו מסוגל לחקות את רעיו, מוטב לו להעמיד לפחות פנים כאילו הוא עושה זאת, כאילו גם הוא ציני, ומושחת, ומצלח, ומלא כוז למושגים המגוחכים שאבד עליהם הכלח: מוסר, וצדק, ונקיון כפיים. כי כאשר כולם מתבוססים בבוכן, עדיזים מתרוננים, האיש הנקי הוא יוצא דופן, חריג, חשוד וניקדה.

חשוב להבין שהסתאבות זו אינה עניין אישי, אלא חברתי. לא תופעה של פרטים. אלא תופעה קולקטי טיבית.

לשון אחרת: עניין של מימסד. וכאשר מימסד שלם כפוף לאנטי ערכים אלה, מוכי רחם הם להתפשט ולהשתלט על כל חלקיו — מוסדותיו ומפלגותיו, ועלמו העליון והחתון, כלי התקשורת והיי הספורט, חברתו וכלכלתו. זהו משמעות הצירוף, המיקרייככול, של ארבעת המימסכים שהונחו החודש על שולחן המימסד. ארבעה דו"חות של ועדות חקירה וביורור ובדיקה, שנגעו בשטחים כה שונים ככיכוד כמו עסקי הכרוסגה, גילויי הפשע המאורגן, מיפעלי הנמט ומסמכי נסקפ.

יש כאן מכל וכל: כלכלה, ספורט, מישטרה. עיתון גות. הימורים. שטחים מוחזקים. ממשלה. שרותי בטחון. מפלגות. ושבעה יהודים טובים, שמילאו מאות עמודים של מסקנות.

כמסקנות שכזו באחת משאירות טעם מוי זר בפה, והרגשה שתומה של איסיפוק, והרי בההירכה שאלות פתוחות.

כאשר מימסד שלם שוקע בבוכן, מי ינקה אותו? מי יחקור? מי יבדוק? מי יאשים? מי ישפוט? יש כאן פאראדוכס ימדי.

אתה ניצחתי

בכנסת. אבל העיתונות הישראלית בכללה לוקה במחדל היסטורי. העיתונים מקנאים איש ברעהו. אין הם יכולים לנהל ביחד מערכה נגד השחיתות, כי אין בארץ שני עיתונים המסוגלים לשתף פעולה במשהו, וולת איסוף מודעות. אם עיתון מסויים יגלה שחיתות — יעברו האחרים על גילוי זה בשתיקה וזעמתי, או יתייבבו לימין המושחתים, ובלבד שלא יצטרכו להודות שהיה סקופ למישהו אחר. אך התופעה חורגת מתחום הקינאה והשינאה, המעכי רים את חיי העיתונות. היא חורגת גם מתחום השחיתות האישית. שדבקה בעיתונאים מסויים כמו בבעלי מקי צועות אחרים. העיקר הוא שבנייהתקשורת העיקריים משולבים במימסד ומחווים חלק פלתיניפרד מי מנו — בארץ, כמו ברוב הארצות האחרות. ואין להם שום עניין בשינוי סדר ייסוד, שבהם הם משגשגים ופורחים.

עזום מימסד אינו יכול לשפוט את עצמו. עצם יומרה כזאת היא מגוחכת. אם כן, מהי התשובה? ארכימדס אמר: "תנו לי מקום איתן לעמוד בו, ואני אוזן את העולם."

מקום איתן זה יכול היה להיות רק מחוץ לעולם. אותו דין חל על כל פעולה לשינוי פני המימסד. היא תצלח רק אם יהיה לה בסיס איתן מחוץ למימסד. זוהי המסקנה הראשונה, העליונה, שאי נה נלזדה בכך ערימת המסקנות על השחיתות שנערמה השביע מולדני.

כלל בסיס הוא: אין אדם יכול לשפוט את עצמו. ואין מוסד יכול לדון עצמו לכף חובה. ועל אחת כמה וכמה: אין מימסד יכול לשפוט את עצמו.

אנשים השייכים למימסד מסויים, שגדלו בו ועלו בחוכו, יכולים להצביע על פגם מסויים, לשפוט עבירה מסויימת. אבל אין הם יכולים לשפוט את המימסד בתור שכזה, ואין הם יכולים להגיע למסקנות הפוסקות את מיכנהו היסודי.